

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ervditione Religiosorum

Humbertus <de Romanis>

Ingolstadii, 1591

VD16 H 5888

III. Libri. Pars III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50980](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50980)

TERTIA PARS HVIVS LIBRI TRIA
in se habet capita. In quorum primo dicitur, quòd diabolus mendaciis multum vtitur: & aliqua mendacia specificantur.

CAPVT I.

CIRCA modos impugnandi quos diabolus habet est notandum, quòd diabolus multum vtitur mendaciis tentando. Ipse mendax est & pater eius. Mendacio vsus est; *Ioan. 8.*
 tentando mulierem, cum ait: Nequaquam moriemini. Item tentando Saluatorem: Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me. *Gen. 3.*
Matthæi 4. Illi, qui est in peccato, promittit longam vitam, vt differat venire ad pœnitentiam. Hæc est promissio nequissima, quæ multos perdidit, *Ecclesiastici 29.* Cum pater cœlestis tempora & momenta in sua, non in diaboli potestate posuerit, valde fatuus est, qui credit diabolo de sua futura vita disponenti. Valde fatuum est credere mendacio illi, quo diabolus plus quam centum millia hominum duxit ad infernum. Dicebat enim eis: bene adhuc facietis pœnitentiam: & voluntatem & spem habebant faciendi eam: nunc verò in inferno sunt, & non possunt facere eam. Licet Deus peccatori, si pœnituerit, promittat peccatorum remissionem: tamen non promittit ei crastinum diem. Illi qui pœnitentiam assumpsit, nititur diabolus suadere, vt abiiciat onus pœnitentiæ. Ad quod multis fraudibus vtitur. Primò, mentitur exonerationem,

tionem, quod non est exoneratio, sed leuis oneris in grauiſſimum onus commutatio: vt feſtucæ in trabem vel montem. Vnde ille qui tentatur, debet dicere tentanti: Si hoc onus depoſuero, nunquid ſine onere ero? Cui quæſtionis planè reſpondere voluerit, dicere poterit: Imponetur ſuper te mons magnus, ſcilicet infernalis pœna, monte grauior, Apocalyp. 6. Dicen-
 montibus, cadite ſuper nos, & abſcondite nos ſub facie ſedentis ſuper thronum, & ab ira agnoscite quoniam venit dies magnus iræ ipſorum, Bonum eſt ergo leue onus ferre, vt tantum onus poſſimus vitare. Non mittam aliud pondus ſuper vos: tamen id quod habetis tenete. Secundo, ea quæ diuiſim portanda ſunt, ſimul oſtendit, dicens: Quomodo hoc poſſis portare totis annis? Cui dicendum eſt: Hoc hodie cum Dei adiutorio portabo: & cras tantundem portabo leuius cum Dei adiutorio, propter aſſuetudinem. Sic vbi fallit compoſitio ſoluit diuiſio Matthæi 6. Sufficit diei malitia ſua. Tertio, virtutem hominis à Dei virtute diuidit, dicens: Tu debilis es, nullo modo poſſes hoc portare. Cui dicendum eſt: Si intelligis, mea virtute ſola, dicis verum: cùm ſcriptum ſit Ioan. 15. Sine me nihil poteſtis facere: ſi verò intelligis, quod non poſſim Dei virtute adiutus, euidentis eſt mendacium. Confidimus in Domino Ieſu, quoniam am qui cœpit in nobis bonum opus, perficiet. Omnia poſſum in eo qui me confortat. Quarto, ſpoliationem mentitur exoneratione. ſicut quando latro ſimplicem ſcholarem exonerat de cappa ſua. Aurum vel lapides pretioſos debet re-
 repu

Apoc. 2.

Phil. 1.

Ibid. 4.

reputare pœnitentiam, quam tibi vult auferre. Vnde debes eum cauere, sicut spoliatorem rei pretiosissimæ. Suadeo tibi à me emere aurum. *Apoc. 3.* Aurum emere, est fructū pœnitentiæ preparare. Quintò, querit pondus diminuere, ad quod cœleste gaudiū tibi tradendum est. Id quod in præfenti est momentaneum, & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis. *2. Cor. 4.*

De quatuor tentationibus diaboli.

CAPVT II.

Multiplicem diaboli tentationem ostendit Bernardus, loquens de illo verbo: Scuto *Serm. 5. super Psal. qui habitat à medio.* circumdabit te veritas eius, non timebis, &c. Sunt, inquit, quatuor tentationes, in quibus vndiq; circumdati, necesse habemus scuto Domini circumdari ante & retro: à dextris & à sinistris. Timor afflictionis nocturnus & planè tenebrosus: quia abscondit ab oculis, quod non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis: sed facile hunc radius veritatis exuperat. Ingerit enim oculis cordis nunc peccata quæ fecimus, nunc æterna supplicia, nunc æterna præmia, nunc ea quæ pro nobis pertulit Christus. Ad lucem ergo tam multiplicis veritatis nox recessit. Sed time sagittam, quæ in die leuiter volans, non leue vulnus infligit. Hæc sagitta est vana gloria, quam oportet cauere feruentiores: ne deserant scutum veritatis. Quid enim tam contrarium veritati? Et subdit: Primò à sinistris pulsatur diabolus pusillanimitate; deinde à dextris,

H 3 huma-

humanis laudibus. Si sic non proficit, dicit: Viribus deiicere nequeo: sed fortè deiicere poterò alicuius ingenio proditoris. Negotium perambulans in tenebris, est ambitio, subtile malum, secretum virus, pestis occulta, doli artifex, mater hypocrisis, liuoris parens, vitiorum origo, criminum fomes, virtutum arugo, tinea sanctitatis. Contempfit enim, ait, vanam gloriam, quoniam vana est: fortè aliquid solidius affectaret, fortè honores, fortè diuitias. Quid nisi veritas, inuestigat hunc proditorem, & negotium arguit tenebrarum? Non restat callido inimico contra eos, quos videt omnimodis diligere inuitiam, & odisse iniquitatem, nisi vt iniquitatem palliet virtutis imagine. Quos enim nouit perfectos boni amatores, malum eis sub specie boni non mediocris, sed perfecti suadere conatur vt facile qui currit, incurrat. Ipse sathanas transfiguratur se in angelum lucis. Sola autem est veritas, quæ palliatam detegit falsitatem.

2. Cor. 11.

*Quòd quinq; aduertenda sunt & timenda circa
diaboli impugnationem.*

CAPVT III.

Circa diaboli impugnationem quinque nobis aduertenda sunt & timenda, scilicet, dolositas, crudelitas, continuitas, varietas, & vniuersitas. Dolosè impugnat, non solùm quia mendacis vitur, vt prius ostensum est, sed etiam quia tortuosè incedit: nec agnoscitur ab eo qui tentatur, quid intendit. Tria sunt mihi difficilia, &c. vnum illorum est, via colubri supra petram.

Pro. 30.

tram. Glos. Viam colubri vocat venenati hostis
 astutiam, quæ insidiari non desinit his, quos in
 petra fundatos esse conspicit. Item quod dele-
 ctabile est proponit: quod molestum est, subti-
 cet. Sicut pisces capiuntur hamo, & sicut aues
 capiuntur laqueo: sic homines capiuntur tem-
 pore malo, scilicet tempore tentationis. Pisces
 capiuntur esca hamo superposita. Secundò,
 crudeliter & immisericorditer impugnat: vt pa-
 tet in Iob, cui abstulit sua & suos, & afflixit in
 propria persona. Et si in aliquo videtur parce-
 re, etiam in hoc intendit impugnare: vt patet
 in vxore Iob, quam ei reliquit, per quam eum
 postea impugnavit: quæ dixit ei, cum amisisset
 sua & suos, & percussus esset vlcere pessimo;
 Adhuc tu permanes in simplicitate tua?
 Benedic Deo, & morere. Irrisio est, quasi dicat:
 Si perseveraueris in benedictione tua, morie-
 ris. Tertiò, continuè impugnat. Bernardus. Tot
 tentationibus plena est vita nostra, vt non im-
 merito tota ipsa debeat tentatio appellari. Gre-
 gorius. Diabolus assidua tentatione nos tentat,
 vt saltem tædio vincat. Quartò, variis impugna-
 tionibus impugnat: vt quem non vincit vna,
 vincat altera. Paulinus Episcopus Augustino
 ait: Hostis noster, cui mille sunt nocendi artes,
 tam variis repugnâdus est telis, quàm impugnat
 insidiis. Ipse tentat secundum complexionem,
 vel mores, vel statum hominis. Gregor. Intuetur
 inimicus humani generis vniuscuiusq; mores,
 cui vitio sunt propinqui: & illud ponit ante fa-
 ciè: ad quod cognoscit facilius inclinari mentè:
 vt blandis ac lætis mentibus sæpè luxuriâ, non-

Glossa ord.
ibid.

Eccl. 9.

Iob. 2.

Serm. 5. sibi
per Psalm.

Qui habi-
tat. ante
medium.

Li. 20. mori
cap. 14.

nunquam vanam gloriam: Asperis verò mentibus iram, superbiam, vel crudelitatem proponit. Eos qui sunt in paupertatis deserto, incitat ad iram vel impatientiam: vnde eius tentationibus est ventus vrens. Dicitur de solitudine in qua fuerunt filij Israël, quòd in ea erat fenspens flatu adurens. His qui sunt in prosperitate suadet pigritiam; & talibus est tentatio, vt ventus Aquilo. Eccles. 43. Ventus Aquilo flauit, & gelauit cristallus ab aqua. Illos quos videt feruentibus ad bonum, incitat ad hoc, vt ascendam vt de alto possit eos præcipitare: quod est multum periculosum. Bernardus super Cant. Non habet callidus hostis machinamentum efficacius ad tollendum de corde dilectionem, quam si efficere possit, quòd in ea incautè ambuletis & non cum ratione. Videte fratres quomodo cautè ambuletis. Nolite peregrinari in feruore qui ad tentationem vobis fit. Quintò, impugnatio eius vniuersalis est: vnde dicitur, sagerana, quæ est rete totam aquam occupans. Expandit sageranam suam, & semper interficere gentes non cessat. Impugnatio eius vniuersalis est quantum ad tempus. Bernardus in sermonibus. Præmonitos vos esse volo, neminem super terram ab aliqua tentatione esse victurum: vt cui fortè tollitur aliqua, aliam securus expectet; aut fortè non securus, sed pavidus magis; & sic petat ab ea liberari, vt nunquam sibi in corpore mortis huius libertatem perfectam seu requiem audeat polliceri. Qua in re consideranda nobis est tam benigna erga nos diuinæ pietatis dispensatio, vt quibusdam tentationibus nos patiatur diutius occu-

Dent. 8.

*Serm. 19.
super Cant.
circa finē.*

*Ephes. 5.
1. Pet. 4.*

Abac. 1.

*Serm. 5. super
Psal.
qui habitabat
à med.*

occupari, ne fortè periculosiores occurrant: ab aliquibus verò citius liberet, vt possimus aliis, quas nobis vtiliores fore prouidet, exerceri. Impugnat diabolus non solum vigilantes, sed etiam dormientes. Gregorius: Sanctos quos minus valet vigilantes, grauius tentat diabolus dormientes; quod benignè permittit Dominus, ne saltem somnus à passionis præmio vacet. Sufferentia passionis, quæ est in dormiente, per se non habet meritum: sed repressio, quæ est in vigilante, eius ad quod incitatio facta est; vnde occasionaliter dictum est verbum Gregorij. In fine vitæ fortius impugnat, sciens quòd si tunc aliquam vicerit, post non vincetur ab eo. vnde dicitur calcaneo insidiari, quod est pars extrema corporis. Genes. 3. Gregorius. Sciendum quod plerumque eis quos cepit, tunc grauiores culpas ingerit, cum præsentis vitæ termino illos appropinquare cognoscit. Item vniuersalis est quantum ad loca; Circuiui terram, & perambulauit eam. Circuit quærens quem deuoret. Tentat in deserto, ciuitate, etiam in loco sacro: vt patet in tentationibus Christi. Item vniuersalis est quantum ad personas. Impugnat enim diuites & pauperes. Pauperes capit, eorum ditationem procurando: vt occasione diuitiarum fiant mali. Difficile enim est non corrumpi à contubernio earum. Ipse super omnem munitionem ridebit, comportabit aggerem, & capiet eam. Diuites & potentes superat, quia diuitiis & potentia faciens eos abuti, quasi proprio gladio eorum ipsos vulnerat. Ipse de regibus triumphabit: & tyranni erunt ridiculi

*Lib. 8. mor.
ca. 18. circa
medium.*

*Lib. 1. mor.
ca. 38. à me-
dio, id ha-
betur in
sententia.
Iob. 1.*

1. Pet. 5.

Matth. 4.

Abac. 1.

Abac. 1.

H 5

eius

- eius. Ipse illos potius nititur acquirere, per quos sperat se plures acquiraturum, scilicet illos qui præsumunt. Totum pondus belli versum est in
- 1. Reg. 31.* Saul. Non pugnabitis contra maiorem vel minorem quempiam, nisi contra regem Israël.
- 3. Reg. 22.* Item magis impugnat sanctiores. Gregorius
- Li. 26. mor. cap. 5.* Crescentibus virtutibus magis sæuit diabolus
- Job 40.* ad tentandum. Et super illud: Absorbebit fluuium, &c. Antiquus hostis pro magno non habet, cum sub iure suæ tyrannidis terrena querentes tenet, qui per ipsa vitæ suæ studia deorsum tendunt: sed illos magnopere rapere nititur, quos despectis terrenis studiis iam iungi celestibus contemplatur. Vniuersalis est etiam impugnatione, quantum ad ea quibus impugnat, utitur enim ad impugnandum & bonis & malis. Creaturæ Dei in odium factæ sunt, & in tentationem animæ hominum, & in musculam pedibus insipientium. Omnibus se iuuat diabolus contra homines, quibus homines contra ipsum se debuerant adiuuare. Etiam propinquissimi eorum diabolus iuuant. Ipse procurat, ut homines donis Dei contra Deum utantur: & bonis propriis in malum proprium abutantur. Maximè verò potest in amatoribus terrenorum. Vnde dictum est: Terram comedes.
- Gen. 3.* Abscondita est in terra pedica eius. Laqueus super te qui habitator es terræ. E contrario dicitur; Frustra iacitur rete ante oculos pennatorum.
- Job 18.*
- Isa. 24.*
- Pro. 1.*

SEQUI-